

מכללת אורנים

הפקולטה למדעי הרוח והחברה – החוגים לאזרחות וסוציולוגיה

קורס "כתוב בעתון" בהנחיית ד"ר משה שר

גיליון מספר 1, מאי 2020

עריכת תוכן: רותם לרנר-נורדן עריכה גרפית: לילך גדקא

ימי הקורונה

חוסר שיויון ברשויות
ערביות

הקורונה ואני

יוזמות חברתיות

טיפים להתמודדות

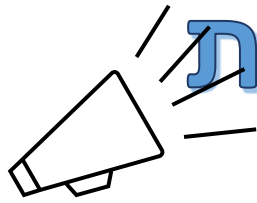
חינוך וקורונה

התמודדות
הממשלה
בקורונה

יתרונות וחסרונות
הקורונה

משברים במשפחה
בקורונה

דבר המערכת

שלום לכם,

העיתון הראשון של הסמסטר, מתאר מנקודת המבט שלנו את השינויים שחלו בעולם בשלושת החודשים האחרונים – חודשי הקורונה. תוכלו לראות דרך העיניים שלנו את יחסינו כלפי הנגיף החמקמק, איפה הוא פוגש אותנו- כל אחד והכאב שלו, החזון שלו, השמחה שלו. תוכלו לראות על מה כעסנו, מה חשבנו שהיה יכול להתנהל אחרת. תוכלו לראות פה הרבה עשייה חברתית, התפתחות אישית, עצות להעברת הזמנים טוב יותר. במסע העיתון נצעד מהסתכלות עולמית על הנגיף הקטנטן, דרך חוויות אישיות מעצבות, ועד לביקורת נוקבת. בהנאה.

העיתון נכתב בהשראתו של יאנוש קורצ'אק. קורצ'אק פיתח גישה חינוכית מהפכנית ומיוחדת שהתרכזה בילד – באהבה לילד, בכבוד הילד ובזכויותיו. בתי היתומים שהקים היו מבוססים על שלטון עצמי של הילדים ועל שוויון בין התלמידים. גם הוא זה שהציע וטיפח עיתון ילדים ונוער הלומד ומתעדכן מכל ידיעות העולם. העיתון לפי יאנוש קורצ'אק הוא נגזרת של תפיסתו את האדם ואת החברה האנושית. השיח הדמוקרטי הוא לא תכנית לימודים אלא המציאות החברתית שראוי לו לאדם, גם לילד, לחיות בה.

"העיתון הוא מסמך מצטייני 1998 לא יו"ר יאנוש קורצ'אק"

הודעת מערכת: כל התמונות נלקחו מרחבי המרשתת, מבלי לפגוע בזכויות יוצרים

מחלת הקורונה - סוף העולם או תחילתו של עולם חדש?

שדא גנם

מגפת הקורונה, שבתקופה אחת קצרה הגיעה אלינו, הפכה את חיינו וחי כל העולם, נתנה לכל אחד מאיתנו להרגיש מה זה משפחה ואיך ליהנות מכל דקה שאתה עם המשפחה. שלימדה אותנו איך באמצעות נגיף אחד המציאות השתנתה.

כל העולם שמע והתעניין בנגיף הקורונה, הנגיף שהתחיל בסין והגיע עד אירופה. אף אחד מאיתנו לא האמין שהנגיף הזה יכול להגיע עד פה, בהתחלה חשבנו שזאת קונספירציה של הסינים עם ארצות הברית אבל בכלל לא חשבנו שזה יגיע לישראל. אחרי התפשטות הקורונה בעולם ובישראל, ולמרות כל הסיטואציה המפחידה, לקורונה יש יתרונות ולא רק חסרונות ואפשר להסתכל על זה **כמשהו טוב שקרה לעולם**. היתרונות האלו עזרו גם למדינה וגם לכל אחד מאזרחי המדינה: בעזרת הקורונה נהיה פחות זיהום אוויר, היא קירבה את כל בני המשפחה ונתנה זמן למשפחה, הגדילה את ההערכה להורים ולערך המשפחתי. בנוסף לכך, בעיניי, אחד הדברים המדהימים הנוספים שהיו בסגר בעולם ובמדינה, הוא בעלי החיים אשר הרגישו חופשי להסתובב בכל מקום מבלי להרגיש מאוימים ובלי פחד.

יתכן מאוד שנגיף הקורונה יעצב מחדש את האופן שבו אנחנו חיים בהרבה תחומים. לא פשוט להתאושש ולחזור למצב שהיה לפני נגיף הקורונה, וייתכן שהשינויים המסוימים האלו יהיו קבועים. ייתכן מאוד שהדברים והשינויים שגרם נגיף הקורונה יישארו תקופה הרבה יותר ארוכה ממה שחוזים כעת.

השינויים המסוימים האלו הזיקו למדינה ולכלכלתה, ולפי דעתי העבודה מרחוק פוגעת גם בשעות העבודה ועושה הרבה נזקים לגוף, וכתוצאה מזאת האנשים יאלצו ליצור שגרות חדשות, וכל אחד מאזרחי המדינה יצטרך למצוא דרכי התמודדות שבאמצאתם יוכל להמשיך ולתפקד גם במציאות החדשה הזאת. הנגיף הזה עשוי להכריח כל אחד מאיתנו להשתפר בעבודה מרחוק למנות המגבלות. יתכן שיהיה גם שינויים דרמטי יותר בעתיד, והנגיף צפוי לשנות גם עוד חלקים קריטיים מחיינו, אנו מקווים שהשינויים האלו יהיו זמניים, אבל ייתכן גם שהם יהיו קבועים. לכן עד שהמגפה תעצור רצוי בכל מקרה להקשיב להנחיות של הגופים הרשמיים ולא להסתמך על שמועות. באינטרנט, לנצל את היתרונות שקיימים ולשים לב לדברים.

הרגלים חדשים בעקבות הקורונה

מנאר חביש

השנה החלטתי לצאת ללימודים, משום שהרגשתי שלילדים שלי כבר יש אחריות, והם יסתדרו עם אבא שלהם עד שאגיע הביתה אחרי הלימודים. כל יום היה קל יותר מהיום שלפניו. עשיתי כמיטב יכולתי כדי להצליח בלימודים וכדי שאספק לילדיי את כל צרכיהם הלימודיים והרגשיים.

יצאתי כל יום לפני הילדים השלי וחזרתי אחרי שהם חזרו מבית הספר. נאלצנו יחד לפתח הרגלים חדשים שלא הכרנו לפני. חוץ מהימים שבעלי חזר מעבודה מוקדם, הם חזרו לבית לבד, נעלו את הדלת, ישבו יחד בשקט, מזגו אוכל ואכלו. זה לא היה קל כי כל השמונה שנים שעברו הקדשתי

לילדיי, ובילינו יחד את כל הזמן. בנובמבר זה השתנה, הם הפכו לילדים אחראיים ועצמאיים.

לפעמים אני אפילו קוראת להם: "ההורים הקטנים". כל אחד מהם הפך להיות אחראי על אחיו, נוצרה אצלם דאגה הדדית. אפילו אני הרגשתי שהם מהווים את מקום המפלט שלי בזמני עומס, לחץ וחרדה, איתם ניסיתי להתעלם מכל כאב.

אם בתי הספר ימשיכו להיות סגורים עוד קצת, ההורים ימצאו חיסון לקורונה לפני המדענים.

חמשה חודשים עברו, לפעמים התלוו בהרבה לחץ ועומס, ולפעמים זה היה פחות. עד שהגיע אורח קטן מסין, הוא בא לבקר בארצנו והתפשט בכל אזור. לו אין אפשרות לעזוב, הוא פשוט מתרבה, מצא לעצמו הרבה מקום. אנחנו היינו צריכים להתאקלם ולהיזהר ממנו כדי שלא יגיע גם אלינו. הפכנו להיות אנשים שמתמודדים עם מגפה שתוארה כמגפה עולמית. וכל היום בחדשות הכותרת כללה את המילה "קורונה".

קורונה הוא השם של ווירוס ממשפחת SARS שעובר על ידי ריסוס ומגע, עד כדי כך שהיה קשה לעצור אותו. להפך הוא גרם לנו להיות חלשים יותר בפניו, משום שלא מצאו לו תרופה ולא נמצאה דרך לעצור אותו. מספר האנשים שנשארו את הווירוס כל יום עלה יותר, עד שיום אחד הממשלה החליטה לכפות סגר שהלך והתרחב עם הימים.

תקופת הסגר שאנחנו עדיין חווים אותה כפתה עלינו חוקים שונים שהגבילו אותנו בחיי היום יום שלנו. הרגשה של השפעת החוק גם בחיים המשפחתיים שלנו. פתאום אני לא יכולה לפגוש את ההורים שלי. אני לא יכולה לבקר אצל סבתא שחיה לבד, כדי לשמור על בריאותה. הדבר הפך כמו "אם אתה אוהב אותי, אז תישאר רחוק ממני". היה קשה, מאכזב ומעצבן. התרגלתי לראות את כל האנשים שאהבתי אותם.

אני מסוג האנשים שלא יכולים להישאר הרבה זמן בבית בלי לצאת ולפגוש את הקרובים לליבי. אך אני חייבת לציין שמצב שנכפה עלינו יש לא מעט יתרונות. פתאום חזרתי להיות אמא שמבלה את זמנה בבית עם ילדיה. למרות שאני מתקשה ללמוד וללמד את ילדי באותה עת, זו הרגשה בלתי נשכחת של ההצלחה שלי בלהיות אמא, סטודנטית ומורה באותה עת. כיום אני בעלת ביטחון עצמי גבוה, פיחתי עוד יכולות ומיומנויות עקב המצב.

נכון לעכשיו אני מרגישה בתוך תוכי שאני אשת ברזל. לצד כל הלחצים אני מבשלת את האוכל הכי טעים שיש וכל יומיים אני מכינה עוגה חדשה טעימה ומתוקה. כן, הצלחתי להיות גם שפית, מנהלת בית ואישה מנצחת. גם לבעלי היקר דאגתי שתקופה זו תעבור עליו בשלום, אמנם בשבילו לא היה פשוט לעבוד בקלילות. הוא התרגל לצאת כל יום בבוקר מוקדם במשאית למקומות העבודה שלו, אבל גם הרגלי עבודתו נפגעו. בניגוד לעבר, הוא נאלץ להעביר איתנו את רוב זמנו, שהיה בעבר מקדיש אותו בעבודה.

לפני שבוע התקבלה החלטה שכוללת סוג של חזרה לשגרה על ידי הממשלה למרות שהמספר של חולי הקורונה עדיין עולה. הוחלט לחזור הדרגתית לחיים הרגילים. בתחילה- תלמידי כיתות א' עד ג', כאשר ילדים שלי כלולים בגילאים אלה. התעוררה אצלי הרגשה של חרדה שמשולבת בכעס, למה שהניסיון של הממשלה بلחזור לשגרה יתחיל בילדיי? אני כבר כמעט חודשיים איתם בבית כדי לשמור עליהם ועל בריאותם כדי שאחזיר אותם עכשיו לבית הספר בלי לפתור את הבעיה של הנגיף?

אני חוששת שזו מלחמה ביולוגית שתמשיך אתנו, ושנצטרך להתרגל למצב החדש ולפתח עוד הרגלים חדשים כמו שמירת מרחק בכל מקום ובכל עת. כך שילדים שלי יבלו את זמן ההפסקה בבית הספר בלי לשחק עם חברים שלהם, הם גם יקפידו לא לגעת אחד בשני, דבר שהוא כמעט בלתי אפשרי ביחס לילדים שמחכים לרגע שיצאו וייהנו יחד. קשה לי להסביר להם את הדבר, קשה לי להגיד שאסור להם לגעת בחברים שלהם.

האם החלטת החזרה לשגרה בימים אלו היא נכונה? על סמך מה היא התקבלה? האם זה לטובת העם או לטובת הממשלה? והאם ההחלטה התקבלה מחשש לפגיעה כלכלית במדינה? עוד הרבה שאלות עולות לי בראש והרבה מחשבות מדאיגות אותי. כיום אני מתלבטת אם לשלוח את ילדיי למסגרות הלימודים שלהם. למרות שבתוכי אני יודעת ובטוחה שבלתי אפשרי להמשיך ללמוד מהבית, לעומת סטודנטים שבשבילים זה יותר קל. אכן שגם אני חוששת לחזור למכללה מכיוון שהתפרצות הנגיף שמה תהיה קלה ומהירה הרבה יותר!

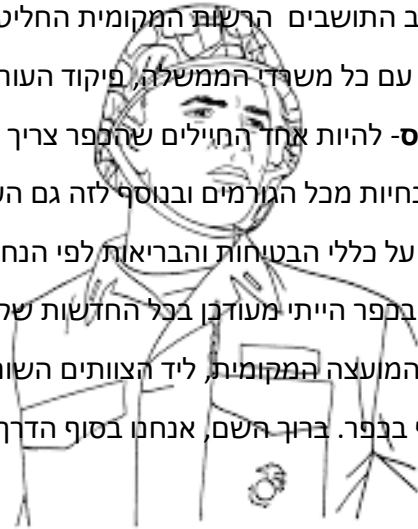
חוויות מימי הקורונה

עלי ספי

בחודש אוקטובר 2019 התחלתי את הלימודים האקדמיים שלי לתואר ראשון בשלטון מקומי וחינוך בלתי פורמאלי. בקושי התחלנו להתרגל למציאות החדשה ולפנטז על חיי סטודנטים, פתאום התחילו החדשות מסין על נגיף חדש בעולם נגיף הקורונה. בהתחלה, התחלנו לצחוק משימוש בשם קורונה, שכמובן מסמל את הבירה המפורסמת בעולם CORONA.

לא הייתי חושב שבתקופה הזאת אנחנו נלמד כסטודנטים דרך זום. האמת שהתגעגעי למעון שלי במכללה. אחרי תקופה מסוימת התחלתי לשמוע שהקורונה הגיעה לישראל, ישירות דקלמתי משפט שכולנו משתמשים בו "מתי נחזור לשגרה? מתי נחזור לחיים הטבעיים?". כמובן שהמדינה נכנסה למצב חירום, החיים הטבעיים השתנו (מסכות, איסור התקהלות, סגר, למידה מרחוק, מספר הנדבקים עולה באחוזים מפחידים, מליון וחצי מובטלים...).

לצערי, גם בשוב שלי, דייר אל אסד, הנגיף התפשט בצורה מפחידה ומספר הנדבקים עלה בכל יום ביותר מ-500%, וכך גם מצב הלחץ והפחד בקרב התושבים הרשות המקומית החליטה לקיים בדחיפות ישיבת חירום ולקבל בה החלטות ביחד עם כל משרדי הממשלה, פיקוד העורף, המשטרה, רופאים ואנשי הדת בכפר. ואני התחלתי להתגייס - להיות אחד החיילים שהכפר צריך אותם ולקחת חלק ממשימות מערך החירום, על ידי העברת הנחיות מכל הגורמים ובנוסף לזה גם העברת מסרונים מראש הרשות לתושבי הכפר לשמירה על כללי הבטיחות והבריאות לפי הנחיות משרד בריאות. כעוזר לראש הרשות ובעל אתר חדשות בכפר הייתי מעודכן בכל החדשות שקשורים לקורונה בכפר. אני נמצא מבוקר עד ערב בבניין המועצה המקומית, ליד הצוותים השונים. כולנו ביחד מתאחדים למען הפסקת התפשטות הנגיף בכפר. בדרך השם, אנחנו בסוף הדרך, כפי אמרנו בהתחלה "יחד ננצח את הקורונה".

יש לציין שזו הפעם הראשונה שמדינת ישראל בכלל, והכפר דייר אל אסד בפרט, חוו אירוע מסוג זה. אירוע ששונה מכל אירוע אחר שהמדינה נערכה לו מראש. דבר זה יצר תחושת פחד וחוסר ביטחון בקרב התושבים. המדינה לא נערכה להחמרת המצב בצורה כזו.

יש לציין, שלממשלת ישראל היה קושי רב בקבלת ההחלטות: מצד אחד לשמור על המשק ועל המצב הכלכלי במדינה ומצד שני לשמור על בריאות העם ושלוט על התפשטות הנגיף. שתי ההחלטות משפיעות האחת על השנייה. הסגר והשבחת המשק מונע את התפשטות הנגיף ושומר על בריאות העם והחלמה מהירה לחולים ומצד שני פוגע במצב הכלכלי של המדינה.

הקורונה שלי ואני יצאנו לדרך

רותם לרנר-נורדן

קו-רו-נה-נה-נה – שיר שהתנגן לו בארץ נהדרת אי אז לפני חודשיים, כשרק התחילו לדבר על נגיף מסתורי, על סגר בסין, על איסור טיסות. ומה קרה לי בינתיים? עברתי ללמוד מרחוק. הלוי"ז השבועי שלי, שכלל נסיעות רבות בתחבורה ציבורית- התחלף לשעות שינה מרובות יותר. פתאום אני זוכה לשלוש ארוחות ביום עם האיש שלי. חודשיים שלא יצאנו מהישוב בו אנחנו גרים, לא ביקרנו את ההורים, לא טיילנו- פספסנו את העונה הכי יפה בשנה, לא הלכנו להופעות (אני כל כך אוהבת). נדמה שכבר אין על מה לדבר- הרי כלום לא משתנה, אין חוויות של יומיום (קניון, סרט, עבודה, לימודים). הסגר? בידוד חברתי? ממש לא התכוננו לזה. למה כן? התכוננו לרעידת אדמה, למלחמה גדולה. התכוננו לבחירות רביעיות. אבל להיות לבד? לא להנות משפע העולם? זה לא משהו שידעתי אפילו לדמיין אותו.

הייתי בסוף כיתה י"ב כשנחטפו שלושת הנערים. אחרי שנחטפו ונמצאו גופותיהם, החל מבצע צוק איתן. 50 יום של לחימה עקובה מדם בעזה. טילים על הדרום והמרכז. לוויות של חיילים. סיפורי גבורה. ואני? אני לא ממש זוכרת מה היה איתי אז. התרגשתי מסיום הלימודים, התרגשתי לקראת השנה החדשה שעומדת לפתחי. ראיתי טלוויזיה מסביב לשעון. אירחנו משפחה שאיננו מכירים מהדרום לכמה שבועות בביתנו. ממש לאחר סיום המבצע, התחלתי ללמוד במדרשה. שמעתי איך כל כך הרבה בנות נרתמו לעשייה- התנדבו בדרום, עבדו יומם ולילה מסביב לשעון בכדי לשמח ולעזור לאנשים. מה זה? איפה אני הייתי? איך לא יצא לי לשמוע אפילו אזעקה אחת? יכול להיות שפספסתי?

מאז, אני משתדלת לוודא שאני עושה. לא נשארת מאחור. משתדלת להירתם היכן שצריך. לעזור למי שזקוק. רק שלא אתחרט אחר כך על התקופה הזאת. רק שלא אפספס שוב. רק שלא. והנה, הגיעה אליי הקורונה. אני בבית משלי, אני סטודנטית שנה א' שמצליחה לג'גל בין הדברים. אז אני עושה. עוזרת לקשישים בקשיים טכנולוגיים, מכינה לקרובים לי מתנות ומארגנת הפתעות משמחות, לוקחת חלק בצוות התרבות ביישוב ומפיקה אירועים משמחים. משקיעה בזה זמן. אני עמוסה. עסוקה עד מעל הראש. בקושי מספיקה להצטרף לשיעורים. אבל אני מלאה. שמחה בעשייה. שמחה שתפסתי את המושכות (וואו, כל כך בקלות אפשר לפספס. גם לי, שוב, זה כמעט קרה). אני יודעת שאני יכולה גם יותר. יש לי חברים שהקימו רשת של עשייה חוצת ערים וישובים. יש לי חברים שערב ערב יוצאים מביתם ועוזרים. חברים שעובדים כל כך קשה, ובכל זאת מחייכים,

עושים זאת בתמימות ובטוב לב. אני מעריכה אותם כל כך. אבל גם יודעת שאני לפחות לא פספסתי לגמרי. ושאני עושה טוב בחלקת הגן שלי. מפריחה כאן.

עוד מעט, כשהכל יעבור, ונשוב לקניונים, לבתי הקולנוע, לתחבורה הציבורית. נשוב לגני הילדים וגני השעשועים, נשוב להתארח אצל סבא וסבתא- אני מקווה שהחיפוש המתמיד אחר עשיית הטוב בצורה מקורית, מאפשרת, אחרת – יישאר. שלא נתגלה שוב ביכולתנו לעשות טוב רק בעתות משבר. שנשכיל לקחת את הטוב והעשייה הלאה. שנשכיל להפריח את ישראל גם כשסתם רגיל-פקקים, חדשות ב20:00, פוליטיקה, פלאפל פתוח, בתי ספר הומים ומבוגרים שנמצאים בבית בלי משפחה. תפילה.

השפעת ההגבלות וההיתרים של הקורונה בחודש רמדאן

באסל חביב אללה

חודש הרמדאן הוא חודש שבו רוב בעלי עסקים, הרשתות והחנויות הגדולות מחכים לו זמן רב ומתכוננים אליו למשך כמה חודשים מראש מבחינת סחורה וכוח אדם.

השנה חודש הרמדאן שונה בעקבות משבר הקורונה שהעמיד את כל העולם מול מגיפה שכל הטכנולוגיות הרפואיות לא מצליחים למצוא את מאפייניה. ניתן למצוא פתרונות למניעת התפשטות הקורונה כמו להכריז על הגבלות ולהכריח את האנשים להקפיד אליהם. **חודש הרמדאן גם הוגבל השנה.** נקבע כי ארוחת הערב תהיה עם משפחה אשר בקירבה ראשונה החיה באותו הבית, אסור לבקר בני משפחה רחוקה יותר, אסור לעשות ארוחות גדולות ולבסוף- המשבר הגדול בחודש הרמדאן הנוכחי הוא הגבלת פתיחת החנויות ובתי עסק לשעות שלא לא מותאמות כלל לאנשים. דבר זה פוגע מאוד לעסקים. עסקי חנויות הממתקים נפגעים קשות עקב כך שהממתקים המקובלים בחודש הרמדאן (הקטאייף, עואמה, והזלאביה) הם ממתקים שנקנים ומוגשים חמים. כידוע, אחרי הארוחה בערב יש בהם צורך בכדי שהגוף יתאזן. בגלל ההגבלה על שעות המכירה, אין טעם לקנות את הממתקים כיוון שהחנויות נסגרות לפני שבירת הצום. ההגבלות האלו הביאו להספדים משמעותיים של העסקים, והרבה מהם פשטו את הרגל.

מגפה הקורונה השפיעה על כל תחומי החיים ובמיוחד על בתי עסק במגזר הערבי לקראת חודש הרמדאן. ההגבלות הוכרזו בשעות לא מותאמות לצרכי העם וזה גרם לסגירת בתי עסק ואחוזי האבטלה.

באיזה שפה מדברת הקורונה?

דר הדס ברנדויין

איר מוזן בלייבאן אין האָמעס צו פאַרמיידן די קאָראָנאַ. הבנתם? עליכם להישאר בביתם על מנת למנוע את נגיף הקורונה. סביר להניח שללא התרגום לעברית רובנו לא היינו מבינים, המשפט נכתב ביידיש. 8% מן האוכלוסייה בישראל היא חרדית, בתוך הקהילה החרדית שיעור גבוה של דוברי יידיש כשפת אם.

רבות נאמר על האוכלוסייה החרדית בישראל בהקשר של מגפת הקורונה. אמירות מכעיסות, מובילות לשסעים חמורים ואף הכפשה של אוכלוסייה והאשמה בתחלואה בישראל. אמירות אלו גבו בנתוני תחלואה גבוהים בקרב האוכלוסייה החרדית - 70% מהנדבקים משתייכים לאוכלוסייה החרדית. בעיתון "דה מרקר" אף הצביעו על נתונים מחיי הקהילה החרדית אשר מהווים את הסיבה לתחלואה: צפיפות גבוהה והמשך הלימודים בישיבות. בנוסף, למשך זמן קצר יצא פסק הלכה המורה על המשך למידה בישיבות על אף ביטול מסגרות החינוך ואיסור ההתקהלויות. בכתבה מוצג ביטוי של השר דרעי הקורא לחשבון נפש בקרב הקהילה החרדית (פרץ, ס' 2020).

ללא ספק ניתן להגיד שזו הדרך הקלה והפשוטה. הכפשה של קהילה, היעדר רלטביזם תרבותי ושיפוטיות מרובה. זו הדרך להעביר את האש מן ההסגר שהביא אותנו לשפל כלכלי, מן הממשלה היקרה בתולדות מדינת ישראל המתגבשת לנגד עינינו, מכתבי האישום ומניצול מצב ציני של ראש הממשלה. זוהי הדרך להעביר תשומת לב ולתת האשמה לקהילה אחת: החרדים. אינני מכחישה או מתעלמת מן הנתונים אשר הובאו בכלי התקשורת השונים באשר לגורמי התחלואה המצויים בקהילה זו, אך גם לתחלואה הרחבה סיבות נוספות אשר לעניות דעתי אינן קיבלו את תשומת הלב הראויה בערוצי התקשורת. הקהילה החרדית ידועה בשימוש מועט ואף הימנעות מאמצעי התקשורת. רשתות חברתיות, ערוצי טלוויזיה, עיתונות ואתרי אינטרנט שונים הכינו עבור הקהילה הישראלית את הקרקע לנגיף הקורונה: נתונים אשר הובאו מן העולם, הנחיות חדשות אשר נתנה הממשלה העניקו לאזרח הישראלי החילוני / דתי לאומי הממוצע ידע כיצד מצופה ממנו לנהוג בעת משבר זה. מנגד, אל הקהילה החרדית לא נוצרה פנייה בזמן בו פנו אל שאר האוכלוסייה. כאשר עדכנו את כלל האוכלוסייה בהנחיות חדשות בערוצי התקשורת, קיבלו החרדים את המידע באיחור מיתר האוכלוסייה. יתרה מכך, דרך ההנגשה אף היא הגיעה באיחור: במקום לפנות בזמן מוקדם, בהסברים מדויקים אל הרבנים ומנהיגי הקהילה, הסברים על חשיבות הכנת קהילה להתמודדות עם הווירוס, חיכו ודחו. דחייה זו ופנייה לא מותאמת תרבותית וחברתית לקהילה הובילו לחוסר הבנה. היהירות המונהגת בקרב האוכלוסייה הישראלית בפנייתה אל הקהילה החרדית - הם לא

מבינים בגלל שמאמינים רק בקב"ה" הובילה לאטימות מוחלטת והיעדר כבוד, אטימות שגרמה להיעדר הסברה על הנגיף בקרב הקהילה. אך כמה קל ופשוט לכעוס ולשנוא? כמה קל לחזק ולהעמיק את הקרע והשנאה בין האוכלוסיות?

בקרב הקהילה החרדית נתוני התחלואה קשים, וככל הנראה שלכך סיבות הגיוניות של צפיפות. אך הסיבה המרכזית בעיני היא היעדר כבוד, הערכה והבנה כלפי התרבות. לעניות דעתי, במידה והייתה הבנה על חשיבות ההסברה בדרך המותאמת אל התרבות, כבוד אל חברי הקהילה ואכפתיות אמיתית לבריאותם- מצב התחלואה על אף הקשיים היה אחר. ובינתיים.... איר מוזן בלייבאן אין האָמעס צו פאַרמיידן די קאַראָנאַ.

מקורות: סמי פרץ (12.05.2020). דרעי הודה ש-70% מהנדבקים חרדים - בסיבוב הבא שוב נסתגר כולנו בבתיים?. The Marker. אוחר מתוך

<https://www.themarker.com/coronavirus/.premium-1.8840658>

הקורונה - מחלה או קללה

אלאא קעדאן

מגפת הקורונה שהפכה באחת את חיי כל האנושות, שינתה את אורח חיינו, ולקחה מאתנו את מה שנראה מובן מאליו, מחדדת את משמעות תודעת הזמן ואת תחושת הארעיות והחלופיות של כל דבר.

התגובה הראשונית למגיפה שנפלה עלינו היא תדהמה, תחושת בלבול, אי ידיעה מה קורה ולאן הכול הולך. היעדר שליטה וחוסר אונים, היעדר הבנה כיצד לנהוג, היעדר יכולת למצוא אשם, הידיעה על דרך המפלט והריפוי, אובדן בטחון קיומי בעולם המציאותי ובעצמנו, תחושות בדידות, הצפה רגשית, חרדה קיומית.

מה שעניין אותי במשבר הזה, הוא התייחסות המגזר שלנו, המגזר הערבי, למגיפה. בהתחלה כשהנגיף הכה בסין, חלק גדול מאיתנו פירשו את המגיפה כעונש מאלוהים לסינים כי הם הרגו ועינו את המוסלמים בסין. עלו פוסטים שהיללו את הנגיף, ואפילו הביעו שמחה על כך שאלוהים שלח נגיף כל כך קטן כדי להכניע את המעצמה הסינית הכופרת. כנראה שהם שכחו שהנגיף לא מבדיל בין אדם לאחר בגלל המוצא שלו, הדת, הגזע או המין, ושנגיף עובר גבולות ויבוא זמן שיגיע גם אלינו.

אחר כך שהנגיף התפשט בישראל ובמגזר הערבי, הייתה תחושת ניכור ואי אמון בחדשות ובהכרזות ראש מהמשלה. חלק לא קטן לא האמינו וחשבו שזה משחק פוליטי של נתניהו בכדי לחמוק מהמשבר הפוליטי והמשפטי שלו, לכן סברו שהוא מגזים ומכניס העם לפניקה. כל זה, עד שלצערי הגיע הנגיף לערים הערביות. גם כאן חזרה המחשבה שזה עונש מאלוהים, אבל הפעם הזאת לא כלפי הסינים, אלא כלפינו, המוסלמים, כיוון שהרבה אנשים לא מקיימים את המצוות והתרחקו ממסורת הנביא. **כנראה אדם בטבעו תמיד מקשר בין אסונות בטבע ובין מעשיו של האדם.**

חשוב לציין שהשפעת משבר הקורונה על המגזר הערבי כפולה. המגזר סובל מחוסר תקציבים ומשאבים, גזענות, עוני ותשתיות רעועות עוד מלפני הקורונה. גם המשלה, שבהתחלה הפקירה את המגזר הערבי - בהנחיות או בבדיקות (בראייתי אנחנו אזרחים סוג ב' בעיני המשלה וחוק הלאום), מה שגרם לנו לסבל מוכפל, גם מהנגיף וגם מההזדה.

אומר בכנות, המשבר עורר בי כעס גדול כלפי הרשויות הערביות והשלטון המקומי, עוד יותר מהמשלה. אי ניהול תקין, אי מוכנות למשברים ואפילו חוסר בצרכים חיוניים במגזר שלנו.

אני כבחורה גדלתי על מושגי הנתינה וההתנדבות. לא ישבתי בבית למרות הלחץ הלימודי. רציתי לקח חלק באחריות כלפי היישוב שלי, ולכן נרשמתי לקבוצת המתנדבים בעירייה והתחלתי להתנדב בכל מקום אפשרי. למרות העבודה הקשה והשירות המקסימלי שנתנו לעזרת העיריה ואגפיה, עדיין חשנו לפעמים חסרי אונים בגלל חוסר התקציבים והמשאבים. דבר חשוב שנתגלה הוא **הפער בין המגזר הערבי ליהודי מבחינת שימוש בטכנולוגיה ואמצעים דיגיטליים**. לא רק בחינוך ולימוד מרחוק אלה אפילו בדברים בסיסיים כמו להירשם דרך המחשב או לקבוע תור למרפאות.

היום ואחרי שהתחלנו להתאושש קצת מהמשבר ומספר הנדבקים הולך ומתמעט,

עלתה בראשי השאלה - מה יהיה ביום שאחרי? האם אנחנו ערוכים ליום זה? האם נחזור ונתנהל כפי שפעלנו לפני הקורונה? מה עם החינוך? האם יחזור לשגרה או נתקדם צעד ונעצים את הצד הטכנולוגי? איך נצא מהמשבר הכלכלי? האם העיריות ומקבלי ההחלטות שלנו יתעוררו ויתנו לנו את צרכינו? הרבה שאלות צפות בתקופה זו, לצערי אני לא כל כך אופטימית. הפחד בחברה הערבית מלמות מהנגיף הוא לא קטן מהפחד כיצד ייראו החיים בישובים הערביים אחרי שיחלוף. אני חוזה אסון חברתי. איני נביאה המבשרת רעות, אך בתוך עמי אני יושבת.

בסוף, אני קוראת לממשלה, לרשויות ולמקבלי ההחלטות להכין במהרה "**מכונת הנשמה**" **חברתית וכלכלית לחברה הערבית**. כבר עכשיו נדרש לגבש תוכניות הצלה ממשלתית לחברה הערבית שתטפל בכל תחומי החיים. אני בטוחה שהמשלה תמשיך להתייחס אלינו כאזרחים סוג ב', לכן עלינו כחברה לקחת את האחריות לידיים שלנו. דרך גיבוש תוכניות עתידיות, ניהול מקצועי,

איגום משאבים. כל זה מלווה במאבק מתמיד ומסודר למיצוי זכויות ושוויון תקציבי עם המגזר היהודי. רק אז נוכל לצאת מהמשבר בצורה הדרגתית עם כמה שפחות נזקים.

הקורונה ואני

לירון פוליטי

את מכת הקורונה אף אחד לא צפה ולא היה ניתן להיערך אליה מראש, בטח לא בסדר גודל כזה. כאן אנו נלחמים באויב בלתי ניתן לתפיסה. תחילה תפסתי את הקורונה כשמועות, עוד באז אינטרנטי שמחפשים כדי לערער את הסדר העולמי. בתחילה התעלמתי, לאחר מכן הכחשתי, ולבסוף הבנתי שאכן מדובר בצרה עולמית. החדשות התחילו להיות מוצפות, העיתונים היו מלאים עד באפס מקום בכותרות הקורונה, נפטרים, כשלים במערכת הבריאות ודרכי התמודדות. בעיקר ניכר פחד גדול וחוסר וודאות.

**מישהו יכול לעדכן
בבקשה מה קורה עם
הקורונה???**
**פשוט כבר 3 דקות
שלא קיבלתי שום
עדכון ואני חוששת
שכולם מתו חוץ
ממני...**

מדינת ישראל נראתה בעיניי כמו להקת צרעות ששברו לה את הקן והצרעות משתוללות מכעס, עצב, אימה ותסכול. השלטון פתאום הפך להיות מאוחד וחזק, בתקשורת ניסו לעודד את העם שנצליח להתמודד עם המגיפה וכל המערכות הממשלתיות איחדו מאמצים למלחמה בנגיף.

תחילת ההסגר היה דווקא מעניין, אירוע מיוחד ואולי אפילו קצת משמח (שלא צריך לקום מוקדם בבוקר ללימודים כל יום), אך מהר מאוד החדשות בסוף כל יום דאגו לנפץ לי את המציאות הורודה ולספר על נפטרים והראו גרפים מדאיגים של הדבקות בנגיף, מה שהעלה לי חששות רבות לגבי יציאה החוצה אפילו

למכולת. הידיעה שיש את הסיכוי שאני אהיה חולת הקורונה הבאה על לא עוול בכפי, למרות שנזהרתי, וזה יכול לסכן את חיי או את חיי משפחתי הפחידה והלחיצה אותי. ההרגשה שהגוף שלי מתנוון מהישיבה מול המחשב, והשכיבה במיטה הייתה נוראית, ארבעת קירות הבית והאנשים שבתוכו התחילו ללחוץ אותי והרגשתי שהמצב סוגר עליי.

כאשר אני רואה את המצב הנפשי והפיזי שלי נפגע לנגד עיניי, אני חשה מחויבות לעשות עם זה משהו יצירתי, משהו שלא עשית אף פעם. לצאת מחוץ לקופסה, לעשות פעילות ספורטיבית בתוך הבית (למרות שאת שונאת ספורט), למצוא דרכים שונות להרגעה בתוך הבית (ספא ביתי), לפתח תחביבים חדשים, ואפילו דרך להתמודד עם האנשים שאיתי (גם אם זה אומר לקחת אותם לשיחה משפחתית וליצור לוח זמנים משותף שייצור שגרה שתשאיר אותנו שפויים).

מספר פעמים עמדו מולי דילמות מוסריות שהיו כרוכות במלחמה עצמית כמו לחגוג את חג הפסח עם הוריי או להישאר בבית עם בן הזוג שלי (כי אסור ללכת מבית לבית)? האם ללכת לסבתא שלי כי שעון החול שלה יכול להיגמר בכל רגע (לא בגלל הקורונה)?

החלטתי להישאר בערב ליל הסדר בביתו של בן הזוג שלי, אך כשראיתי בחדשות שראשי המדינה (הנשיא וראש הממשלה) חוגגים את הפסח המשפחתי שלהם עם כל המשפחה הרגשתי מרומה ומתוסכלת. איך זה שאני נשמעת להנחיות משרד הבריאות ונשארת בהסגר בבית בחג, וראשי המדינה שלי לא משמשים דוגמה לאזרחים? אני מאמינה ש'נאה דורש נאה מקיים', איך ייתכן שאני סומכת על הממשלה שלי ומקשיבה להנחיותיה, נשארת בבית בחג, לא נפגשת עם סבתא שלי, בעוד ראשי המדינה מפרים את ההנחיות שהם עצמם דרשו מהאזרחים לקיים?

ועכשיו מתחילים לחזור לשגרה, כיתות א'-ג' ו'א'-י"ב, חזרו לבית הספר ונפתחו חנויות, ואני שואלת האם זה באמת הדבר הנכון לעשות כרגע? עוד כמה זמן מצבינו יישאר כך? ואיך העולם ייראה לאחר הקורונה? אלו שאלות שאדע את תשובתן רק בעתיד.

נלחמים באויב החבוי

קוסאי אלעמור

במוצ"ש אני אורז את הדברים שלי, נפרד מהמשפחה, לוקח את המזוודה שלי ויוצא לדרך. עולה על אוטובוס אחד ואז על השני, מחליף לרכבת, מגיע לתחנת רכבת "לב המפרץ" ומשם עוד אוטובוס כדי להגיע ליעד. ניחשתם נכון! ככה הייתה הדרך שלי ללימודים מדי שבוע, לפעמים הייתי עושה את המרוץ הזה אפילו פעמיים ושלוש בשבוע אחד בלבד.

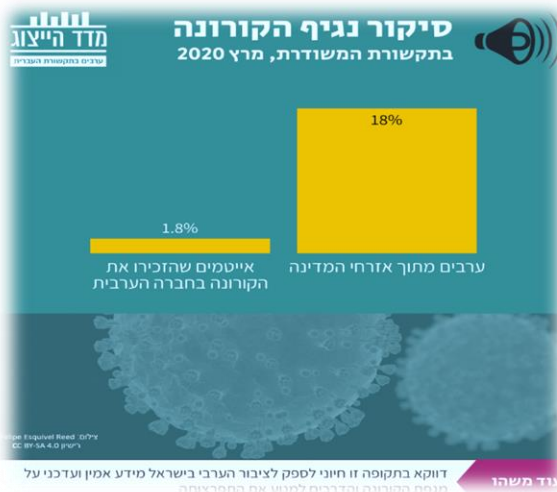
ככה היו החיים הטבעיים שלי עד שהתפרץ נגיף הקורונה שהצליח להפוך לנו את החיים לחיים הרבה יותר מורכבים ונוחים בו זמנית, מחד גיסא - כיף בבית עם המשפחה, מרוויחים יותר שעות שינה ואוכלים אוכל טעים של אימא, אך מאידך גיסא - קשה מאוד לא לראות חברים, לא לבקר את סבא וסבתא כל כך הרבה זמן, נוסף למתכונת החדשה של הלימודים מרחוק שדיי מאתגרת ולא כיפית כי מבחינתי לתואר יש משמעות הרבה יותר רחבה מאשר לסיים את הקורסים בהצלחה. זה הרבה יותר מעבר, זה החיים החברתיים, הקפה בבוקר בקפטריה, החברים והדיונים בכיתה.

עברו חודשיים מאז שנגיף הקורונה התפשט בארץ, שהצליח לסגור את כולנו בביתם ולהשבית את המשק. אומנם עברו רק חודשיים אבל לי זה מרגיש הרבה יותר, אולי מכיוון שהיינו רגילים לרוץ במסע החיים ושכחנו להנות מהדרך, או אולי מהעומס שכל אחד מאתנו עובר בין הלימודים לעבודה ולחלקינו גם לילדים ולבית, **התקופה הזו תמשיך להדהד אצלי לאורך כל החיים כי היא באמת לימדה אותי כמה טובנות טובות**. ראשית צריך לדעת להנות מהדרך יותר, לעצב את החיים שלנו שנהיה מאושרים יותר, לנשום עמוק בכל תקופה להסתכל אחורה ולהנות מהדרך שעברנו.

לאורך כל החיים שלי כל משבר שעברה מדינת ישראל היה ביטחוני או פוליטי שגרם לבידול בין האוכלוסיות והצית את האיבה בין האוכלוסיות. דוגמה חיה מתועדת מהסרט "האויבת שלי" השותפה שלי". מלחמות, טילים, מבצעים ופיגועים שכמעט טמנו את התקווה לחיים משותפים. אך בתקופה הזו הקלפים השתנו **הפעם כולנו באותה סירה**. האויב לא מבדיל בין יהודי לבין ערבי. יש לנו אויב משותף בלתי נראה שכולנו חייבים להילחם בו כדי לנצח. המציאות השתנתה כי זו הפעם הראשונה שנכנסנו למצב חירום כזה, שהפך אותנו ליותר קרובים ושותפים. אני שמח כי עכשיו נחשפת מציאות חיינו - כשנכנסים לבתי חולים ורואים חלק גדול מהצוות הרפואי מהחברה הערבית שעובד כתף אל כתף עם הצוותים היהודיים. זה מלמד אותי שגם בחיים הרגילים אפשר לחיות ביחד, כאשר אני רואה שראש עיריית כפר קאסם מציע עזרה לשכנים שלו בבני ברק זה מלמד אותי

שאפשר לחיות ביחד. כאשר אני רואה מתנדבים יהודים שבאים לעזור ולהתנדב בכפרים הלא מוכרים בנגב זה מלמד אותי שאפשר לחיות ביחד ושעדיין התקווה חיה ונושמת!

"אילזם ביתכ" – "הישאר בביתך" זו הייתה הסיסמה שדגלו בה ברשתות החברתיות בחברה הערבית. החברה שלנו היא חברה בעלת אופי התקהלותי שתוך זמן קצר הנגיף עלול להתפשט בין המשפחות ואף גורם לא יכול לעצור אותו. אמנם ההנחיות של משרד הבריאות לא תורגמו בזמן

לערבית, אך ראשי הרשויות, העמותות החברתיות, אנשי הדת והרופאים - כולם יצאו בסרטוני הסברה שמדברים לאזרח, וככה החברה הערבית הקפידה על ההנחיות, אנשים הפסיקו לעשות את המנהגים הבסיסיים כמו חתונות, חיבוק אנשים והתקהלויות. תובנה נוספת מלמדת אותי על כוחה של הסולידריות בחברה שלנו, אנשים תרמו מזמנם ומכספם לאנשים שצריכים עזרה, ידעו לאלתר איפה צריך עזרה ולהושיט יד, וזה הופך אותי ליותר גאה במקום שאני בא ממנו, עם זאת עדיין יש לתת עוד מאמץ ולהחזיק חזק על מנת שנצליח לנצח את האויב החבוי.

אמנם הקורונה עשתה עבודה טובה בלאחד בין החברות, אך היא לא הצליחה להתגבר על המדיניות המפלה של הממשלה באופן אבסולוטי, בתקופה האחרונה אנו עדים לצעקה של הקבוצות והארגונים השונים שדורשים את זכויותיהם ובצדק, אבל מהשיח הזה נעדר קולה של החברה הערבית, גם כאשר המדינה התחילה להושיט עזרה ולתת פתרונות, מתברר שהממשלה הוציא תקציבים לתמיכה ברשויות המקומיות בישראל בסכום 2,820 מיליון שמתוכם היא הקצתה רק 47 מיליון ל-67 רשויות ערביות כ-2%! לא ייתכן שמדינת ישראל תקצה תקציבים כל כך גבוהים לרשויות החזקות, ותשאיר מאחורונה את האוכלוסיות המוחלשות, היום יצאו ראשי הרשויות הערביות במחאה עקב ההחלטה הזו, וכיוון שהם מרגישים כי הם על סף קריסה מהמשבר. בסופו של דבר, גורל החברה הערבית משפיע באופן ישיר על החברה הישראלית כולה. לא ייתכן שהמדינה תתעלם ממה שקורה בחצר האחורית שלה, בזמן שבתי הספר והמכללות מיהרו ללמוד מרחוק דרך הזום, כ-100 אלף ילדים וילדות מהחברה הבדואית לא יכלו ללמוד ולא רק זה אלא נמנעת מהם כל גישה לאינטרנט, חשמל או מים.

יחד עם כל הטירוף של התקופה הזו, אני מרוצה במיוחד מעצמי כי הצלחתי לעשות את הדברים שהזנחתי הרבה זמן. להתנדב ולתת מזמני, להקפיד על פעילות ספורטיבית להשתתף בתוכניות וירטואליות, וכמובן ליהנות מחודש הרמדאן יחד עם המשפחה.

רמדאן קרים ובריאות לכולם.

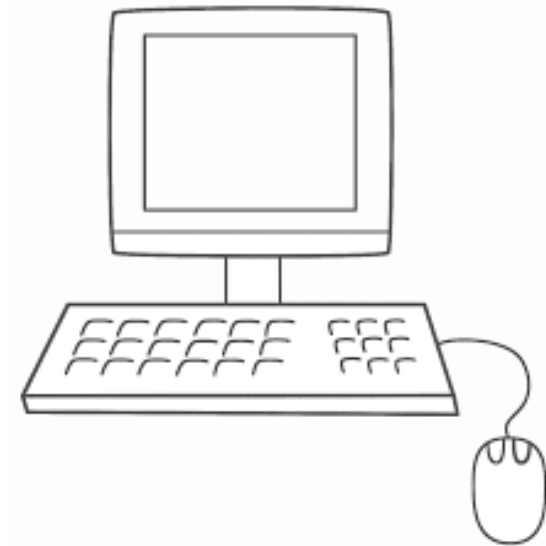
הוראה בימי קורונה - הפקת לקחים

מור איליה

משרד החינוך לא נכנס מוכן למשבר הקורונה, חוסר היכולת להתכונן למצב החדש נובע מכמה סיבות, ביניהן- שיטות הלימוד המיושנות המבוססות על מודל ההוראה הפרונטלית של מורים וחוסר תשתיות. מעל חודש שבו מתבקשים תלמידי ישראל להתחיל את היום מול המסך ולשבת מולו עד לשעות הצהריים. במקביל המורים התבקשו לערוך שיעורים חדשניים חלקם באופן אישי וחלקם בקבוצות קטנות, להכין מערכים מתוקשבים, לשלוח מטלות, לבדוק עבודות, לנהל שיחות אישיות ולבסוף גם להשתתף בישיבות מורים ב"זום". ההוראה מרחוק דורשת משמעת מיוחדת, הן של המורים והן של התלמידים. אין צלצול המבשר על תחילת השיעור ואין כסאות מסודרים. למעשה, לפני כחודש וחצי ביקש לפתע משרד החינוך מהמורים להשתמש בכלים וללמוד מיומנויות שלא נרכשו עד היום.

כמו כן, השימוש בטכנולוגית הלמידה מרחוק אינו לוקח את המציאות בחשבון. למעלה מ-80% מהמורים מתנהלים ללא מחשב אישי לעבודה מהבית. חובתו של משרד החינוך לדאוג לצייד את עובדיהם במחשב, כפי שקורה במקומות עבודה רבים במשק, בעיקר אם מצפים ממנו ללמד ולעבוד מהבית. הלימוד המקוון דורש מהמורים המון עבודה ולייצר תוכן חדש, גם אם למורים היו מספיק מחשבים, אף אחד לא הקנה להם יכולת הוראה, שמצריכות מיומנויות אחרות מלימוד הכיתה. כל אלו דורשים מהמורים מאמצים גדולים עוד יותר. ומה עם התלמידים? כאלו ללא חיבור אינטרנט יציב או ללא מחשבים? בבתים של משפחות מוחלשות, במקרה הטוב יש מחשב אחד ואם יש באותה משפחה יותר מילד אחד בגילאי בית הספר, הרי שאין להם את האפשרות לעקוב אחרי כל השיעורים. מי שאין לו אמצעים לא יכול להרשות לעצמו לפצות על המחסור בבתי הספר וכך הלמידה מרחוק מגדילה את הפערים בין התלמידים ממעמד בינוני-גבוה ולבין התלמידים המוחלשים שנשארים הרחק מרחוק.

ללמידה מרחוק יש יתרונות רבים ויש בי תקווה שמשרד החינוך לא ישאיר אותה לימי הקורונה בלבד, אך עליו לתקן קודם כשלים בסיסיים רבים. כפי שכולם דאגו בימים מיוחדים אלו לציוד מגן לרופאים ולצוותים הרופאים יתחילו לדאוג גם למורות ולמורים שאמונים על חינוך דור העתיד, לציוד, הכשרה ותמיכה. אם משרד החינוך רוצה להטמיע את הלמידה המקוונת גם בימי שגרה, הוא מחויב לדאוג למורים ולתלמידים יחד על מנת למנוע את הרחבת הפערים הסוציו-אקונומיים וליצור למידה סדירה כראוי גם בעתיד.

משבר החינוך עקב הקורונה

שוואייה ראובן

מגפת הקורונה גרמה לשיבוש אורח החיים הנורמטיבי של העולם ובפרט של אזרחי ישראל. החיבור הנוכחי יעסוק במשבר מערכת החינוך בצל הקורונה והפתרונות שהוצעו כדי לאפשר המשך למידה לתלמידים. בנוסף, יוזכר שר החינוך ו"תרומותו" בזמן הקורונה.

בתחילת חודש מרץ הודיע ראש הממשלה בכנס חירום מול ערוצי הטלוויזיה והתקשורת השונים כי התלמידים לא יחזרו לבית הספר. החלטה זו הגיעה מפני שהמגפה החלה לתפוס תאוצה והקבינט המדיני היה צריך לקבל החלטה בנוגע למערכת החינוך.

למרות שסבירות הידבקותם של ילדים היא נמוכה החליטו בכל זאת להשבית את מערכת החינוך. כאן נשאלת השאלה האם זה היה צעד נכון?, לדעתי כן מאחר ובבית הספר לא נמצאים רק תלמידים ישנם גם המורים, אנשי הסגל והאחזקה שמנעד גילאיהם שונה.

במשך חודשיים כ- 960 אלף תלמידים היו בבתיהם, ולמדו מרחוק דרך שיחות זום או מיילים. האלטרנטיבות שהוצעו היו היעילות ביותר לניהול המשבר, אך לעניות דעתי המצב היה בלתי אפשרי מכמה סיבות; ראשונה, לא התקיימה למידה אמיתית מהבית ולהורים לא היה את יכולת הפיקוח על ילדיהם. שנייה, למידה אינטנסיבית מרחוק כמו בבית הספר היא איננה הגיונית בעבור התלמידים. שלישית, לתלמידים אין אווירה לימודית כך שמידת השקעתם והקשבתם בשיעורי הזום ומילוי משימותיהם נמוכה משמעותית. ואחרונה, לא לכל התלמידים יש אמצעים טכנולוגיים בבתיהם כך שמצב זה יצר חוסר נעימות כלפיי התלמידים ממצב כלכלי נמוך יותר.

משרד החינוך היה צריך להכריז על הפסקת לימודים כללית ולא לנסות ב"כל מחיר" שהתלמידים ילמדו, לדעתי הקיץ היה יכול להיות פתרון טוב לתלמידים מאשר לענות אותם בבתיהם בהסגר שאיננו שפוי.

תפקודו של שר החינוך החדש, הרב רפי פרץ, היה לוקה בחסר בזמן התפשטות הקורונה.

השר פרץ, לא הורגש במהלך החודשיים האחרונים, והופיע בעיקר לעיני התקשורת.

בפועל הוא נעדר יותר משנכח ולא לקח חלק בדיונים ותדרוכים של ראש הממשלה.

העדרותו העלתה את חמת זעמם של הורים, מורים ומנהלים רבים שלא קיבלו את התייחסותו המזלזלת למצב החירום. טרם כניסתו לתפקיד רבים במערכת אמרו כי התפקיד איננו תפור למידותיו וכי נוכחותו בתפקיד לא תורגש. מיותר לציין כי הם צדקו.

השר פרץ לא עשה דבר משמעותי עד כה למעט לספק כותרות שערורייתיות בנוגע לקהילה הגאה וטיפולי המרה. הדת אצלו היא השקפת עולם שהוא מנסה להנחיל בתפקידו הנוכחי, אך זה לא עובד ויש יותר אנשים שכוועסים עליו מאשר מריעים לו.

הדבר המקומם ביותר שעשה בזמן הקורונה הוא הגעה להחלטות מבלי לערב את אנשי המקצוע, האומנם?. כיצד ניתן להוציא תכניות מבלי התייעצות עם גורמים מקצועיים?.

הממשלה צריכה לשקול את הישארותו של הרב פרץ, ישנם מועמדים טובים יותר שיוכלו לקחת את התפקיד ולמנף אותו.

לסיכום, משבר הקורונה בחינוך היה חסר תקדים, אנשי המערכת נותרו חסרי אונים מול הורים, תלמידים ושר חינוך שלא מתפקד. בזמנים קשים נמדד האדם ושר החינוך נכשל בלהוכיח את עצמו בתפקיד, רבים מאזחי המדינה התאכזבו ממנו. על זה נאמר דרשני.

הקורונה כזרקור על היעדר המשילות במדינת ישראל

חן סבן

בחיבור זה אני אתייחס לתופעת היעדר המשילות של מדינת ישראל, בחלקים מסוימים מתוך החברה הישראלית. תופעה זו נמשכת כבר תקופה ארוכה על אף שלא מרבים לדבר עליה בתקשורת ההמונית, ובימים הנוכחיים של משבר נגיף הקורונה היקף תופעת היעדר המשילות גובר ונחשף לעיני כל. תחילה אסביר את המושג משילות, את הקשר שלו למשברים, ולבסוף אציג את פרשנותי למצב הקיים היום בישראל בהקשר זה

חיפוש מהיר בגוגל של המושג "משילות" (governance) יניב את ההגדרה: "יכולת לקיים מערכת שלטונית תקינה, יכולת לממש מדיניות שלטונית, יכולת למשול"¹. במילים פשוטות, משילות היא **מידת ההשפעה של השלטון על הקבוצה החברתית עליה הוא שולט**. בעצם משילות היא הגורם המייצב את שרשרת ההיררכיה החברתית, כאשר ראש השרשרת (ראש הממשלה) מעביר את הוראותיו לסגנו, וכך ההוראות יורדות מטה אל תחתית השרשרת (האזרחים). חוסר במשילות מביא לכך שההוראות אשר הוטלו ע"י ראש השרשרת אינן יורדות בצורה אפקטיבית לתחתית השרשרת, וכך ההוראות לא מבוצעות לאורך כל השרשרת, ונוצר מצב של חוסר סדר בין חוליות שרשרת ההיררכיה החברתית.

ובאשר למשבר הקורונה. לצערנו משברים הם בלתי צפויים וחלק בלתי נפרד מהחיים. ככה זה. לרוב, משברים מאופיינים בחוסר סדר ומעידים על רצון, צורך או הכרח בשינוי. משברים גדולים מחייבים תגובה של המדינה, ולאחר המשבר ניתן ללמוד מהתנהלות המדינה במשבר כדי להיות מוכנים יותר במידת מה למשבר הבא. ללא משילות מספקת, היכולת של המדינה להתמודד עם מצבי משבר בצורה יעילה ומהירה - מצומצמת, ועשויה אף להיות לא רלוונטית במקרים בהם המשבר דוהר ועוקף את יכולת המדינה להגיב.

משבר הקורונה הנוכחי מאיר באור שלילי את יכולות המשילות המוגבלות של ממשלת ישראל על חלקים מהאוכלוסייה, ומחזק את הצורך בשינוי סדרי העדיפויות במדיניות הממשלה. אחת מסוגיות היעדר המשילות היא חוסר האמון של מגזרים מסוימים בחברה כלפי השלטון.

היישובים המובילים בטבלת מספר החולים בנגיף הקורונה הן ירושלים, בני ברק, בית שמש ותל אביב. אך אם נסתכל על נתון אחוזי ההידבקות של כל יישוב - ביחס לאוכלוסייה שלה, נראה טבלה שונה. הכפר דיר אל אסד מוביל בראש הטבלה כאשר אחריו נמצאים היישובים חורה, טייבה, נתיבות, בית שמש ומודיעין עילית². עפ"י חלוקה מגזרית גסה, רוב היישובים המובילים את טבלת החולים ביחס לכמות התושבים ביישוב הם יישובי המגזר הערבי או החרדי. כמובן שאין צורך לציין את העובדה שאזרח חרדי מעוניין להיות בריא ואינו רוצה לחלות בנגיף. גם אזרח ערבי ירצה לשמור על הבריאות שלו ושל משפחתו, ולחזור כמה שיותר מהר לשגרת חייו הרגילה והמוכרת. כולנו ככה וזה כלל לא משנה לאיזה מגזר אנחנו משתייכים. היעדר המשילות של מדינת ישראל דווקא במגזרים האלו, היא הגורם המרכזי להיקף ההידבקות הגדול ביישובים אשר צוינו לעיל. ככל הנראה, חלק מן הבעיה הייתה בחוסר הסברה מספקת ומותאמת למגזרים הללו. אך לפי דעתי חלק גדול מהבעיה הוא חוסר האמון של המגזרים הללו בשלטון ובזרועות הביצועיות שלו. זוהי נקודה למחשבה, מכיוון שחלק מהתפקיד של השלטון הוא ליצור אמון בינו לבין האזרחים. הצורך באמון בגופי השלטון הוא גדול יותר בזמני משבר כמו עכשיו, כאשר יש צורך באיפוק אזרחי ובמשמעת אישית על מנת למגר את התפשטות נגיף הקורונה ולצאת מהמשבר כמה שיותר מהר.

דוגמא נוספת להיעדר משילות היא העובדה שהממשלה אישרה שימוש באמצעי איכון פולשניים אשר פוגעים בפרטיותם של האזרחים. זהו צעד קיצוני מאוד וראוי לדבר על כך. שימוש במשטרה חשאית וסודית (שב"כ) לצורך מעקב וניתור אחרי חולי קורונה מזכירה באופן ברור משטרים אפלים ומדכאים שאנו לומדים עליהם בשיעורי היסטוריה. כמובן שהשימוש בכלי המעקב הוא רק לשעת החירום (אני מקווה), והוא נועד בשביל להבטיח משמעת ואכיפה בקרב מפרי ההנחיות, אך עצם השימוש בכוח כה מופרז מעורר תהיות. כיצד המדינה תוכל למנוע להבא פגיעה בדמוקרטיה ובזכויות האדם של האזרחים בשעת משבר? כיצד השקעה נכונה במערכת החינוך תוביל למשמעת גדולה יותר בקרב האזרחים, כדי שלא נצטרך להגיע למצב של שימוש באמצעי מעקב? אני סבור כי אם המשילות הייתה ברמה מספיק איכותית, ההנחיות ברובן היו מבוצעות ע"י האזרחים, ולא היה צורך באמצעים פולשניים כדי לאכוף צייתנות אזרחית.

היעדר המשילות באה לידי ביטוי גם באופי התגובה של הממשלה להתמודדות הכלכלית עם השלכות הסגר החברתי. ישנו בלבול רב בקרב הציבור אשר זקוק לתמיכה כלכלית בגלל הנחיות

מטעות ומסורבלות מטעם הממשלה, זהו מצב מתסכל עבור האזרחים שאינם יודעים כיצד ניתן לנצל את מענקי הסיוע שהממשלה אישרה להעניק להם. גם הממשלה עצמה מתקשה להניע תהליכי תגובה לייצוב המשק בשל התנגדותם של ועדי העובדים החזקים שמאיימים בהשבתות בשל שינויים בתנאי עבודתם או בהיקף משרתם. היעדר המשילות יוצר מצב מפחיד של חוסר יכולת להגיב בצורה הולמת לתנאים המשתנים בעקבות המשבר, ובעצם לסוג של קיפאון מדיני בזמן צרה.

כמובן שבשביל משילות צריך מנהיגות. הרי משילות בישראל הדמוקרטית מבוססת על אמון האזרח במערכת, ולהפך. דרוש מנהיג שידע להתמודד עם בעיית המשילות בישראל, שרק הולכת ומחריפה (לראייה, פרעות תושבי רהט בשבוע האחרון³). דרכי ההתמודדות של מדינת ישראל בכל הקשור למשילות במגזרים "החלשים" אינה אפקטיבית. לפי דעתי יש צורך לבחון כל מגזר בנפרד, ולשתף פעולה יחד עם מנהיגים מקומיים על מנת לבנות את האמון במדינה, תוך הבהרה שהמדינה מאמינה וקשובה לאזרח.

הדרכים שמדינת ישראל מושלת בתל-אביב או בחיפה, אינן עובדות במודיעין עלית או ברהט. אולי הזמן לשקול משילות דיפרינציאלית כדי להנגיש את המדינה לאזרח במגזר הערבי/החרדי? אינני חושב שמשילות צריכה להיבנות דרך כפייה, דיכוי, וכוח דורסני. כשאני מדבר על משילות דיפרינציאלית (קרי סגנון משילות שונה לכל מגזר), הכוונה היא **למצוא שיטות ודרכים לשפר את הקשר בין הממשל לבין האזרח במגזרים השונים, גם במחיר של התפשרות והקרבה**, על מנת להביא למצב של יצירת שותפויות ויחסי אמון תקינים בין החוליות השונות בהיררכיה המדינית.

אלימות במשפחה ב"ימי קורונה"

מור איליה

לאט לאט בלי שנרגיש, הולכת ונעלמת מחיינו ה"קורונה". הסגר הוסר ואזרחי מדינת ישראל חוזרים לשגרה, אך איזה שובל של תופעות לוואי מדאיגות המגפה תשאיר אחריה?

בין העדכונים על מספר החולים לבין הסרת ההנחיות, מדווחים בכלי התקשורת על עלייה במספר מקרי האלימות במשפחה. אלימות במשפחה היא תופעה חברתית הכוללת אלימות פיזית, מילולית, מינית ואף כלכלית. היא חוצה מינים, מגזרים, דתות, לאומים ומצב סוציו-אקונומי. כל אדם יכול להיות נפגע אלימות במשפחה. עכשיו תוסיפו לכל זה מתחים חדשים ביניהם פגיעה כלכלית, היעדר מסגרות חינוכיות, צפיפות, שעמום ומחנק בין ארבע קירות, והנה לכם מגפה בתוך מגפה. שבועות שלמים חזרו בכלי התקשורת על הסיסמא "הישארו בטוחים-הישארו בבית", אך הסיסמא הזו לא נכונה עבור כולם. בשל הסגר חל זינוק דרמטי בתלונות על מקרי אלימות במשפחה ומקלטי הנשים בתפוסה כמעט מלאה.

על פי נתוני משרד הרווחה במקלטים לנשים מוכות קיימת תפוסה של יותר מ-90%. העומס נגרם בעקבות עלייה במקרי האלימות במשפחה ובשל הקושי של הנשים במקלט, לצאת לעבוד ולשקם את עצמן בתקופה זו. כמו כן במשרד המשפטים מדווחים על עלייה של 35% בפניות לקבלת סיוע משפטי על רקע אלימות במשפחה. נפתחו למעלה מ-200 תיקים בנושאי צווי הרחקה וצווי הגנה, חלקם נגד בן הזוג וחלקם נגד בני משפחה אחרים.

הממשלה אינה מגלה אחריות בימים לא פשוטים אלו וגם לא בימי שגרה. יותר "סקסי" להתעסק במשחקים פוליטיים ולא באוכלוסייה מוכה, שכן אוכלוסייה זו ממעיטה לצאת אל הרחובות ולצעוק את זעקתה, חבל שחברי הכנסת שכחו שחלק גדול מהאחריות שלהם הוא לדאוג לאותם גברים,

נשים וילדים, עכשיו יותר מתמיד. על הממשלה והרשויות לפתח דרכים נוספות כדי להנגיש עזרה לנפגעים, ולהקים פלטפורמות חדשות וחדשניות, כפי שעשו זאת ברחבי העולם. באירופה למשל הפעילו שירותי מסרים אונליין שמקלים לבקש עזרה ללא ידיעת הפוגע. בנוסף לעניינים הטכנולוגיים, עליה להביא להעלאת המודעות מה היא אלימות במשפחה, כיצד היא באה לידי ביטוי (לא רק פיזית) והיכן ניתן לבקש סיוע. הקורונה אמנם מאתגרת את צוותי הרפואה ולפעמים קל לשכוח שיש עוד הרבה מחלות אחרות שיש לטפל בהן. אם נשמור על מרחב פיזי בין אדם לאדם נצליח למגר את הקורונה אך עלינו לזכור גם לשמור על החושים האנושיים שלנו על מנת לצמצם את מקרי האלימות האלו. כשמהגפה הנוכחית תשכח לגמרי אנחנו לא רוצים למצוא את עצמנו במשבר גדול הרבה יותר.

התמודדות בימי הקורונה

רותם ענתבי

בימים אלו, אנו חווים משבר שלא נראה כמותו מאז הקמת מדינת ישראל. ירוס הקורונה משפיע על כלל האוכלוסייה ויצר לנו סביבת חיים חדשה לגמרי. בנימין נתניהו ויועציו הבכירים קיבלו החלטה בכובד ראש לסגור את שמיי מדינת ישראל ולפעול למען ביטחונם הבריאותי של העם. בשל החמרות רבות בארץ ובעולם ועלייה ניכרת של אחוזי התחלואה במדינות אירופה, הוחלט להגביל את הזכויות הבסיסיות של אזרחי מדינת ישראל ולמנוע מאיתנו הסתובבויות ויציאה לשטחים ציבוריים. אני רואה מחדלים רבים אשר עולים ממשבר הקורונה, להלן כמה מהם

מחדל מערכת הבריאות
וההזנחה סביב מערכת הבריאות במשך שנים

מחדל הבדיקות
הבטחות לשווא של קיום מספר בדיקות ביום, ומחסור בבדיקות עצמן.

מחדל בתי הכנסת
ציבור מסוים שקיבל הקלות ולצערנו זה פגע באותו ציבור, כל זה קרה בעקבות לחצים פוליטיים שהפעילו גורמים בכירים

מחדל הטיסות
טיסות נכנסות לרחבי המדינה וממוקדי התפרצויות ולכן צריך לערוך לנוסעים בדיקת קורונה או לשלוח אותם למלון לשבועיים, בהתאם להנחיית משרד הבריאות.

מחדל בתי האבות ומחדל הדוגמא
האישית אשר מגיעה מהמשלה.

ישנם עוד מחדלים רבים שאנו מכירים כמו כל המחדלים הללו, ועוד לא דיברנו על המצב הכלכלי בקרב המשפחות, ועל כך שישנם אזרחים רבים אשר לא מצליחים לתחזק משק בית ולחיות בכבוד בימים אלו, כאשר כולנו לא מקבלים תשובות והסברים למתן סיוע ועזרה בתקופה זו מהגופים הממשלתיים.

כיום מדינת ישראל מצויה בדילמה עמוקה וכואבת, האם השחרור מסגר היא החלטה נכונה או פזיזה ומונעת מצרכים פוליטיים?

ראשית, מדינות רבות באירופה פועלות לשחרור הסגר המנהלי בו הן שרויות בתקופה האחרונה. מדינת ישראל בראשות בינימין נתניהו פועלת בכל כוחה להסיר את הסגר המנהלי ולחזור ל-80% תפקוד במשק.

לעניות דעתי, החלטה זו פזיזה למדי, מדינת ישראל לא נעזרת בידע המקדים שלה מהמדינות האירופאיות שחוו משבר זהה כחודש לפנינו, וללמוד מהם על השלכות והמסקנות ביציאה מוחלטת מההסגר.

בנוסף לכך, נוצרה התחושה בקרב משפחתי וחבריי לספסל הלימודים שההחלטות המתקבלות אינן משקפות את מחשבות העם, אלא מנוגדות להן.

ממשלת ישראל פועלת ממניעים פוליטיים ותומכת בקפיטליזם והבורגנות הציבורית, חברות ענק אלו מפעילות לחצים סמויים וגלויים על גורמים בכירים בממשלה שיוצרים תחושה של שלטון הון וקבלת החלטות שלא מטיבות עם הציבור.

יתר על כן, בחלק ממדינות ה-OECD פורסם באופן גלוי לציבור תכנית היציאה מהסגר, בתוכנית זו מפורטים השלבים, הפתרונות, וההשלכות הכרוכות בכך.

אני מרגישה שממשלת ישראל זורמת עם הזרם האדיר שהקורונה יצרה סביבה, ולא שוקלת צעדים לטווח הארוך, מקבלת החלטות פזיזות ומשחקת בנו האזרחים במדינה כמו "בובה על חוט" כאשר כל יום אנו נהנים מהצהרה חדשה בחדשות.

לסיכום, ההחלטה על יציאה מההסגר צריכה להתקבל בכובד ראש ובתכנון ארוך טווח, צריכה להיות פרוסה לשלבים אשר גלויים לציבור, ולהיטיב עם תחושות העם ולא ממניעים פוליטיים ופזיזים.

ועד שהממשלה היקרה שלנו תחליט על יציאה מההסגר אשתף אתכם שבזמן הזה אני מנסה למצוא את הטוב ולעשות דברים שאני אוהבת, להלן כמה המלצות:

בישול ואפייה של "קרין גורן", ספורט דרך "פלמה ריף", מתכונים לארוחות מפנקות דרך "השף הלבן", ובנוסף אנו קובעים שעה בלו"ז בה כל המשפחה מתכנסת בסלון ומדברת על החיים.

פגיעה בתושב במשבר הקורונה

לילך גדקא

בדיונים האחרונים על איך יוצאים ממשבר הקורונה, הוקדשה תשומת הלב העיקרית על הצד הכלכלי - על הרחבת הפעילות של העסקים והמסחר. בנוסף, התייחסו גם לחזרה של מערכת החינוך, שתפנה זמן להורים כדי שיוכלו לצאת לעבוד ובכך גם תקל על הכלכלה.

לאור החזרה לשגרה, עלו תחושות בלבול וחוסר וודאות. על מנת לוודא שאני פועלת נכון, חיפשתי בגוגל על ההגבלות וההתרים המעודכנים, כל כתבה או אתר שקראתי ציין מידע אחר. אף הייתה כתבה שטענה שעושה "סדר" בהגבלות, אך התגלה כי הנתונים הכתובים בה אינם נכונים. יתרה מזאת, במהלך השבוע נתקלתי בכמה מקרים הסותרים עצמם. לדוגמא, צפיתי במשדר בטלוויזיה של משרד הבריאות על איסור התקהלות, אבל אם מרכזי קניות ועסקים נפתחו, איך לא תתקיים התקהלות?

כיום מותר לצאת למרחק של יותר מ-100 מטרים רק למטרה מוגדרת או לפעילות ספורטיבית. מותר לצאת לעבודה, לראיונות עבודה, לקניות, לסיוע לאנשים במצוקה, לטיפולים רפואיים, ללימודי נהיגה ומבחנים מעשיים, לסיוע בתחום הרווחה, לבתי משפט או להגעה לכנסת. **כל הגבלה ביציאה מהבית, היא הגבלה של זכות יסוד, חופש התנועה.** חופש התנועה הוא תנאי הכרחי למימוש עצמי ופיתוח אישי. אני מסכימה כי יש להגביל את חופש התנועה, עקב שמירה על בריאות הציבור, אבל כל הגבלה תהיה חייבת להיות הכרחית ומידתית. חשוב לציין כי לא נדבקים בקורונה מלהיות במרחב הציבורי, אלא מלהיות קרוב לחולי קורונה אחרים, בדרך כלל בקרבה ממושכת ובחלל סגור. לכן, אני מבינה את ההגבלות על התקהלויות ומבינה גם את החובה לחבוש מסיכה במקומות ציבוריים. אבל למה להגביל יציאת אדם למרחב הציבורי אם הוא לא מתקהל? איזה סיכון לבריאות הציבור מצדיק פגיעה בזכות יסוד?

העניין עלה כשנדונה הצעה לאפשר פעילות ספורט במרחק של עד 500 מ' מהבית. השר ארדן טען כי לא יהיה ניתן לאכוף את מגבלת המרחק כי כל אזרח יוכל לומר שהוא נוסע לחנות. על כך השיב ראש הממשלה: "יש דברים שאולי אין בהם היגיון פנימי, אבל יש היגיון סימבולי של התרופפות של המשמעת של האנשים". כלומר, ההגבלות על יציאה מהבית לא ישפרו את מצב בריאות הציבור, אלא יראו להם שהמצב עדיין חמור. אני חולקת על תפיסה זו. הגבלות חסרות היגיון יגרמו לתושבים לא לציית להגבלות המוצדקות. ניתן לראות באופן ברור ברשתות החברתיות שהתושבים לא מצייתים להוראות: נפגשים במקומות ציבורים, לא חובשים מסכה ולא שומרים מרחק שני מטרים אחד מהשני. אבל גם אם הטיעון ה"סימבולי" נכון, הוא לא יכול להצדיק פגיעה בחופש התנועה של ציבור שלם. שלא נדבר על המשך מעקב השב"כ על חולי הקורונה, המדובר על פגיעה מוחלטת בזכות הפרטיות.

ללא ספק, יהיה גל קורונה נוסף. לפי הערכת הממשלה, אנו מוכנים אליו. השאלה היא האם אנחנו באמת מוכנים אליו? האם שוב יהיה אי סדר בהגבלות והגבלות שפוגעות בזכויות האדם ללא היגיון? יש למצוא לבעיית אי הציות פתרונות אחרים, מכיוון שברגע שיהיה גל נוסף בעיה זו תצוף שוב בצורה חמורה יותר. זאת עקב ההיתרים ההולכים ומתפתחים לחזרה לשגרה.

עידן הקורונה- הזדמנות להקשיב עם הלב

עידן יהושע

עידן הקורונה זימן לנו אתגרים רבים אך גם הזדמנויות חדשות וזמן לחשבון נפש של החברה הישראלית. האווירה הציבורית בישראל ידועה באווירה שבה השיח הוא גדוש בתלונות, ביקורת וספקות שנשמעות בשצף על כמעט כל צעד שנעשה ברחוב. בין אם זה רפורמה חדשה במערכת החינוך, ועד תמ"א על בניין שיש בתל אביב. לכולם יש דעה והיא חייבת להישמע.

כמובן שעדיין יש קונצנזוס ישראלי שמאפשר לנו ימים של שקט ואיחוד עד לסערה הבאה. אני בתמימותי הייתי בטוחה שהחברה הישראלית תתאחד לנוכח המשבר הנוכחי שפוקד כל אדם ללא הבדל גזע דת ומין, ובשל כוחה של המגיפה כעולמית תסתכל קצת על העולם שהמשבר, בניגוד למה שעסקנו בשנה האחרונה, לא עוסק באופוזיציות.

הדבר הכי קשה שהיה לי לראות מהפילוג סביב הנושא המורכב הוא חוסר היכולת להניח את הפוזיציה הפוליטית בצד. ראיתי כמה כתות פנטיות שזנחו את הריאליזם בצד, והעדיפו לסגוד למילים על הדף ולא לרוח האנושית- הן המחנה החרדי-הקיצוני שהפר הנחיות, והן המחנה החילוני-רק לא ביבי שדבק בתיאוריות הקונספירציה כאילו הוא חסין מפני התחלואות. הבנתי שהסולידריות החברתית בישראל בסכנה יותר מאי פעם, וזה מסוכן לנו. אנשים נוהגים כאילו הכול אינטרסים ונגוע בפוליטיקה, שמאחורי כל אקט שאני בוחר אני אצטרך לבחון האם זה מתאים לי לקטגוריה החברתית שבה אני דבק. אך בדרך המאבק, שכחת לראות את האדם שמולך.

גדל כאן דור של אנשים שבטוחים שהפוסט בפייסבוק שהם מפרסמים הוא משמעותי ומסמל המון עליו כבן אדם, יותר מעשייה. כבר אין משמעות לקבלות בשטח אם הצלחת לדבר יפה נגד יריבך. גדל כאן דור שכל כך שטוף במסרים התקשורתיים הנאבקים על שליטה בתודעה, שמשתמשים בפלטפורמה כדי לגדר כל ערב לצופה באיזה מחנה הוא נמצא, שלא יתבלבל.

אז איך אנחנו מצפים שמעבר למסכים והטוקבקים נצליח גם לראות בני אדם?

אומר זאת כאן, בתור צוערת בתכנית ממלכתית, לא הכול הוא פוזיציה פוליטית / דתית / חברתית, ולא תמיד צריך לקדש ולהילחם על כל דעה אינדיבידואלית. חברה מתפוררת שאין לה יסודות משותפים. החברה שלנו עוד תצליח להתחזק אם נצליח לפעול מעבר למלחמות המדומיינות שאנו עושים עם המתנגדים, כאשר אנחנו קוראים את העיתון היומי.

ומה המסקנה העיקרית שלי מכל התקופה? שאם מגיפה עולמית לא הצליחה לחבר בין החלקים, לנו בתור אנשי חינוך יש תפקיד חשוב בגישור הפערים. הדבר המרכזי שלמדתי מהתנהלות

הממשלה האחרונה, היא שלא תמיד יש שיקולים רציונליים. יש קרבה למוקדי כוח ומי שיותר חזק יקבל יותר. לא מפתיע אמנם, אך ככה מגדלים חברה שבו אדם לאדם זאב.

השאפה שלי בתור צוערת בשלטון המקומי, הוא להתנקות מבית הגידול שמלא באינטרסים פרסונליים ולשרת את הציבור בצורה ממלכתית ואחידה. האתגר קשה, אך אמון הציבור במקבלי ההחלטות כבר פגוע היום יותר מתמיד, והכוח עבר לידיים שלנו יותר ממה שאנחנו חושבים.

מפגש עם האחר הוא כואב. אני יכולה להעיד על החוויה האישית שלי בקבוצת לימוד כה הטרוגנית, שכלל ממני ויתורים לא פשוטים. אבל אם נסתמך רק על תוכניות מלאכותיות כמו זו שלנו, שבה אילצו אותנו להיפגש לראשונה בצורה אמיתית עם האחר, משהו דפוק בשיטה מהיסוד. אם קבוצות כאלו לא יפגשו באופן ספונטני בתהליך התבגרותם, הקושי ימשיך ללוות אותנו כחברה בוגרת. חברה שרואה רק את האינטרסים הצרים של עצמה, היא חברה אליטיסטית, וחברה אלקטורלית-בעיקר.

בוא נתנקה מהפוליטיקה ששטפה אותנו בשנה האחרונה, ונתעסק בטוב המשותף. זוהי האמירה הכי פוליטית שלי, יש לומר, בתור יהודייה, ציונית, ימנית ומזרחית מהפריפריה. הכי טריוויאלי וקל להתווכח, אתה גם תיראה לפעמים צודק. ככה מעודדים אותנו לנהל שיח ולהילחם על מה שנכון עבורנו. במיינסטרים אף אחד לא מחנך לדרך האחרת, זה לא מביא רייטינג.

מהחוויה האישית שלי בתקופה, נוצרה לי ההבנה שזמן זה הזדמנות. כולנו כל כך התרגלנו להתלונן על עומס הפקקים, השגרה הלוחצת, הלימודים. **ניתנה לנו הזדמנות, אולי חד פעמית, שהעניקה לנו לגיטימציה לעצור את מרוץ החיים.** עבורי הזמן הפנוי סיפק עשייה יצירתית עם רשת הצוערים, החל מאתר חינוכי נגיש לכלל הקהילות בחברה הישראלית, ועד לפודקסט צוערים. לא רק הזמן כאמצעי טכני להספיק דברים, אלא גם זמן להתבוננות וחשיבה על הדרך, חשיבה על עצמי. דברים לא טריוויאליים לכולנו בחיי היום יום. לדעתי מי שלא ראה בכך הזדמנות פז-פספס.

אני לוקחת מתקופת הקורונה שתי מסקנות להמשך שאשמח לשתף. הראשונה היא ששפע יכול לבוא לידי ביטוי בעוד רבדים. יש תקופות ששפע עבורנו ימלא לנו את החיים בבגדים וטיסות לחו"ל. אך התקופה הוכיחה לכולנו שאנחנו בתור בני אנוש יכולים להסתדר גם בלעדיהם ולמצוא שפע אחר. שפע שמקורו במשפחה, בטיפול אישי, בטיפוח האני-עצמי. אני לקחתי על עצמי בתקופת הקורונה לתרגל שוב יוגה לאחר שהפסקתי אחרי ניתוח קשה שעברתי, כי למי יש זמן בין כל העיסוקים להתפנות לנשמה כמו יוגה? מסקנה שנייה היא שלא מקדישים זמן רק כדי להספיק את מה שתכננו. חשוב לפנות זמן גם לעצמינו חשוב שיהיה לנו זמן 'קדוש' שנדע שזה בסדר רגע לעצור.

שגרה בימי קורונה

לירון סרוך

בימים כסדרם השגרה היא עוגן עבורנו. אנחנו זקוקים לסדר יום מובנה, לרצף של פעולות קבועות, המסייעות להבין מה קורה עכשיו ומה יקרה אחר כך. השגרה מכניסה את ההתנהלות שלנו לקוביות קטנות, הגיונות ויציבות.

אבל, אנחנו בתקופה חדשה. זרה. תקופה בה שום דבר הוא לא מובן מאליו. תקופה בה כל מה שאנחנו רגילים אליו, הפעולות הכי בסיסיות של היומיום כגון הליכה, יציאה החוצה, מפגשים עם חברים, עם סבא וסבתא, הופסקו בין רגע. תקופה בה אנחנו לא יודעים מה עוד ישתנה מחר. ההורים טרודים. הילדים אינם במסגרות. ההורים חלקם נדרשים לעבוד בבית או במשרד, אחרים דואגים להישרדות כלכלית. המציאות של כולנו, ה"נורמלי" החדש, היא סיר לחץ גדול.

אחת הדרכים להתמודדות, היא להוריד את רף הציפיות, בעיקר ציפיות מעצמנו. צריך לדעת איפה לוותר, מתי לעגל פינות. מה חשוב, ומה פחות. שאיפה שלנו צריכה להיות שנעבור את התקופה הזו עם כמה שפחות צלקות לכל הנוגעים בדבר, לכן חשוב להתאים את הצרכים שלנו ואת היכולות שלנו לתקופה זו. לכולנו יש גבולות ואמונות משלנו אודות סדרי העדיפויות האישיות שלנו, וכל אחד צריך למצוא את האיזון, את ה"אני מאמין" שלו, ולהחליט איפה מעמידים את הגבול. הגבולות דינמיים, משתנים בין כל משפחה, בין הילדים השונים של המשפחה ואפילו בין המבוגרים המציבים אותם, אך הם חיוניים. המון בדיחות רצות על סדר יום. שאיפה, מול כישלון בביצוע. נראה

כי סדר יום מפורט, לא מתאים יותר, ולכן **יש להתאים את סדר היום ליעדים בהם אנחנו יכולים לעמוד**. עלינו לקבוע עוגנים ברורים בסדר היום כמו ארוחות או פעילויות מתוכננות מראש בשעה מסוימת. בתור אמא אני יכולה להגיד כי המציאות היא שרוב הזמן הילדים משועממים, רוצים מאיתנו דברים, ולא מאפשרים לעבוד באופן רציף. חשוב לנהל את שעות העבודה סביב הילדים, לחלק את העבודה לפרקי זמן קצרים עם הפסקות לילדים, לעשות תורנות בין ההורים, ולמצוא עוד פתרונות יעילים. לעשות את המירב על מנת לנצל ככל הניתן את מעט הגמישות המתאפשרת מתוך הנחיות משרד הבריאות: אפשרי לצאת למקומות מבודדים להתאווררות או לטיולים עם הכלב. זה הזמן לנעול נעלי ספורט ולצאת כל המשפחה באופניים, ברגל או בריצה. בימים מורכבים יותר, כאשר נבצר מאיתנו לצאת החוצה, אפשר להפעיל את כל בני הבית בפעילות גופנית באמצעות המצאת תרגילים או צפייה בסרטוני הדרכה ביוטיוב. הספורט משחרר לחצים ועושה מצב רוח טוב.

לעיתים אנו חייבים תזכורת שכל מה שהכרנו עדיין קיים, על ידי מציאת נקודות השקה של היום שלנו כיום, עם היום שלנו בעבר. אם בעבר המכללה הייתה מרכז יומנו, חשוב שנשים דגש על

הלמידה מרחוק ונעמוד במשימות הלימודיות לחיזוק תחושת היציבות והבטחון. אנחנו לא חייבים למלא עשרות דפי עבודה, אך כן מומלץ לבצע פעילות לימודית כלשהי בכל יום. ובהחלט אפשר להתייחס לפודקאסט בנושא מעניין, תוכנית טלוויזיה באנגלית עם כתוביות, פרק של "החיים" או לחשב כוסות קמח למתכון, כפעילות אקדמית. שיחות טלפון או מפגשי זום עם חברים מקנים תחושת עקביות ויציבות. ניתן לערוך מפגשים בבודדים, בקבוצות או בהרכב כיתתי, בהתאם לצורת ההתקשרות הנכונה ביותר עבורנו. שמירה על קשר עם דמויות משמעותיות כגון בני משפחה וחברים, מגדיל את מעגל הקשרים שלנו בהם אנו יכולים לשתף, להיתמך ולהיתמך על ידם, במיוחד בעתות מצוקה.

דרך נוספת היא ביצוע מטלות בבית, היוצר תחושה של עשייה למען האחר ושל תרומה, החיוניים לבריאות הנפשית, ותחושה של אחדות למען מטרה משותפת, חשובה לחיזוק הקשרים בהרכב המשפחתי ולהתנהלות תקינה של מערכות היחסים.

